

OTOŽNA JASMINE

Ana Jurc

Otožna Jasmine (Blue Jasmine, 2013) k sreči ni še ena cukrena razglednica evropske metropole, ki jih zadnja leta štanca Woody Allen (*Vicky Cristina Barcelona* [2008], *Polnoč v Parizu* [Midnight in Paris, 2011], *Rimu z ljubeznijo* [To Rome with Love, 2012] ...), ampak je režiserjev najboljši film tam od *Zločinov in prekrškov* (Crimes and Misdemeanors, 1989). Poleg izvrstne protagonistke se zdi, kot da je Allen končno spet *buden*, ne pa ujet v manieristično preigravanje lastnih prijemov in nacionalnih stereotipov.

Čprav je Allen zanikal neposreden vpliv Tennesseeja Williama, *Otožna Jasmine* zgradi na kulisi *Tramvaja Poželenje* – le da bi njegova zapita, od tablet odvisna in na premožne mecene prisiesana Blanche DuBois tukaj lahko bila soproga Bernieja Madoffa. Cate Blanchett je Jasmine (pravzaprav Jeanette, a to ne zveni dovolj uglašeno), nekoč obsceno bogata pripadnica newyorške družbene smetane, zdaj pa brez prebite pare prisiljena živeti s svojo sestro Ginger (Sally Hawkins) v natrpanem stanovanju v San Franciscu. Kadar ne fantazira o tem, kako bi »šla nazaj v šolo« ali zajedljivo zbadala Gingerininega zaročenca Chilija (Bobby Cannavale), golta pomirjevala in drsi v na pol katatonična stanja, v katerih vsem in nikomur blebeto o svojem nekdanjem ži-

vljenju na Manhattnu. Jasmine, ki je s svojo porcelanasto kožo in z zlatimi lasmi poosebljenje urbane aristokratkinje, (v lastnih očeh) predobre za banalno resničnost, v kateri se je po naključju znašla, je skoraj karikirano od realnosti odcepljena pojava, a Blanchettova je dovolj velika igralka, da uspe s kraljevsko držo in Vuittonovimi torbicami ustvariti arhetip ženske, za katero verjamemo, da je preprosto potlačila vse, kar se ni skladalo z njeno predstavo popolnega življenja. Je vedela, da je njen mož Hal (veličastno sluzavi Alec Baldwin) nezakonito mešetaril z denarjem svojih strank, utajeval davke in spal z vsako lepoticco, ki mu je prekrizala pot? Na neki ravni že, a pri vseh urah joge in pilatesa, organiziranju dobredelnih kosil in kupovanju dragocenega nakita za ozaveščanje takih nehigieničnih podrobnosti preprosto ni bilo časa. Ko se ena najbolj nesimpatičnih protagonistk kakega Allenovega filma v prepoteni obleki in z razmazano maskaro opoteka po pločniku, je Blanchettova tik pred tem, da zdrsne pregloboko v melodramo, a Jasminin s plašnicami zavarovani občutek, da je do določenih stvari v življenju upravičena, zadene do popolnosti; v teh prizorih se skriva tudi večina (grenkega) humorja filma.

Allenov film, ki premore subtilnost in večslojnost, kakršnih od njega nismo več pričakovali, nastavlja zrcalo recesijsko zresnjeni Ameriki, v isti sapi pa vse njene streznjene ugotovitve o integriteti, vrednotah in razredih razkrinkava kot formulaično, prazno govoričenje. Spričo te kritične note je na trenutke moteče, kako zelo odrezan od vsakdanosti se zdi 77-letni režiser (njegova predstava o tem, kakšno stanovanje si lahko v središču San Francisca privošči »delavski« razred, je preprosto smešna, prav tako pa tudi predpostavka, da 40-letna Jasmine ne razume niti najbolj osnovnega delovanja računalnika). Baldwin in Cannavale sta odlična, čeprav ostajata znotraj svojega običajnega karakternega razpona, Louis C.K. pa premalo izkoriščen – a dejstvo je, da so moški liki bolj kot ne značajske šablone, rekvizit za razvijanje drame med ženskima protagonistkama. Sally Hawkins, iz katere sije nezlomljivi optimizem Leighovega *Kar-brez-skrbi* (Happy-Go-Lucky, 2008), je hipijevska, zmedena, a v bistvu srečna protiutež Jasmininemu vrtočlavemu zdrsu po družbeni lestevici.

Še bolj kot družbena kritika je *Otožna Jasmine* študija krhke, razkrajajoče se osebnosti. Jasmine gradi svojo identiteto na neoprijemljivem konceptu družbenega vzpona, onkraj tega njene osebnosti pravzaprav ni: kariere in izobrazbe nima, talenta tudi ne, še ime je izmišljeno. Ko spozna uglašenega diplomata Dwighta (Peter Sarsgaard), ki je v hipu očaran nad njeno vlogo prefinjene svetovljanke, se Jasmine krčevito oklene ideje, da lahko odmisli preteklost in začne znova. A brez razumevanja preteklosti smo obsojeni na njeno ponavljanje, sporoča Allen.

Režiser, ki je bil v preteklosti pogosto obtožen, da njegovi liki (nenamerno) zvenijo kot pretenciozni snobi, je tokrat okrog te lastnosti premeteno zgradil vsa zgodbo in raziskal, kaj se zgodi, ko »allenovski« lik zatava v resnični svet. Odgovor je bolj pesimističen in temačen kot kadar koli prej.

